



APSTIPRINĀTS  
Ar Valsts tiesu ekspertīžu biroja vadītājas  
21.06.2010. rīkojumu Nr.01-02/162

**VALSTS TIESU EKSPERTĪŽU BIROJA  
2009. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS**

Rīga 2010

## Saturs

Lietotie saīsinājumi .....	3
1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja pamatinformācija.....	4
1.1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja juridiskais statuss .....	4
1.2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja politikas jomas, darbības virzieni un īstenotā budžeta programma.....	4
1.3. Pārskata gada galvenie uzdevumi.....	5
2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja finanšu resursi un darbības rezultāti .....	5
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	5
2.2. Darbības galvenās aktivitātes un to mērķi, plānotie rezultāti un to izpildes analīze .....	7
2.3. Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projekta LV0022 īstenošana .....	12
2.4. Informācija par pakalpojumiem .....	13
2.5. Valsts tiesu ekspertīžu biroja stratēģijas 2007. – 2009.g. īstenošanas rezultātu novērtējums .....	14
2.6. Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana un pilnveidošana.....	16
3. Valsts tiesu ekspertīžu biroja personāls .....	18
4. Valsts tiesu ekspertīžu biroja komunikācija ar sabiedrību .....	19
5. 2010.gadā plānotie pasākumi .....	20

## Lietotie saīsinājumi

BVTEIA	Baltijas valstu Tiesu ekspertu iestāžu asociācija
CTS	Prasmes pārbaūžu serviss ( <i>Collaborative Testing Service</i> )
EAFS	Eiropas tiesu ekspertīžu akadēmija
ES	Eiropas Savienība
ENFSI	Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācija ( <i>European Network of Forensic Science Institutions</i> )
ISO	Starptautiskā standartizācijas organizācija (International Organization of Standardization)
LATAK	Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs
MK	Ministru kabinets
TM	Tieslietu ministrija
VTEB	Valsts tiesu ekspertīžu birojs

## 1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja pamatinformācija

### 1.1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja juridiskais statuss

VTEB ir TM pakļautībā esoša tiesās pārvaldes iestāde, kuras uzdevums ir nodrošināt objektīvu, tiesisku un zinātniski pamatotu tiesu ekspertīzi tiesas, prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu uzdevumā (MK 2004. gada 14. septembra noteikumi Nr. 793 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja nolikums”).

VTEB ir 1921. gada 10. oktobrī izveidotā Zinātniskā tiesu ekspertīzes kabineta funkciju pārmantotājs un darbības turpinātājs. Gadu gaitā tiesu ekspertīzes iestāde tieslietu sistēmas ietvaros Latvijā vairākkārt ir likvidēta un atkal atjaunota, kā arī ir mainījies nosaukums. Kopš 2001. gada janvāra iestādes nosaukums ir Valsts tiesu ekspertīžu birojs.

### 1.2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja politikas jomas, darbības virzieni un īstenotā budžeta programma

VTEB sniedz atbalstu TM tiesu ekspertīžu jomas politikas veidošanā Latvijā un ir vadošā iestāde valstī tiesu ekspertīžu veikšanā. Eksperta atzinums kā viens no pierādīšanas līdzekļiem ieņem aizvien nozīmīgāku lomu kriminālprocesā, civilprocesā un administratīvajā procesā. Minētais ir saistīts ar to, ka ekspertīzes rezultātā noskaidrotie fakti ir pamatoti ar objektīviem un zinātniskiem pētījumiem. Vienlaicīgi ar tiesu ekspertīzes nozīmes palielināšanos aizvien augstākas prasības procesa virzītāji, tiesa un sabiedrība izvirza tiesu ekspertu kvalifikācijai un pielietotajām izpētes metodēm. Kvalitātes pārvaldības sistēmas uzturēšana un akreditēto ekspertīžu jomu skaita paplašināšana šobrīd ir viena no svarīgākajām VTEB darbības prioritātēm, kas dod iespēju gan VTEB darbiniekiem, gan arī ekspertīžu noteicējiem būt pārliecinātiem par iegūto rezultātu pareizību un izmantoto metožu atbilstību Eiropas tiesu ekspertīžu laboratoriju praksei.

Pamatojoties uz funkcionālo pienākumu sadali atbilstoši MK 2003. gada 29. decembra rīkojumam Nr. 825 „Par Valsts policijas reorganizāciju”, VTEB nodrošina tiesu autotehniskās, rokrakstu, reljefo identifikācijas zīmju un ķīmisko ekspertīžu - augsnes, augu valsts izcelsmes objektu, šķiedru, laku un krāsu, stikla, polimēru, metālu un to sakausējumu, autotransporta spuldzīšu izpētes veikšanu. VTEB ir vienīgā ekspertīžu iestāde valstī, kur iespējama šāviena pēdu morfoloģiskā un ķīmiskā izpēte ar skenējošo elektronu mikroskopu. Līdztekus minētajiem prioritārajiem darbības virzieniem VTEB veic dokumentu tehniskās, autorības, infotehniskās, daktiloskopiskās, trasoloģiskās un atsevišķos gadījumos arī tiesu ballistikās ekspertīzes. VTEB sertificēto tiesu ekspertu saraksts ir atrodams Tiesu ekspertu reģistrā (<http://www.ta.gov.lv/index.php/lv/17/717/index.html>).

Lai nodrošinātu klientiem sniegto pakalpojumu kvalitāti, VTEB eksperti aktīvi darbojas dažādās ENFSI ekspertu darba grupās, kas dod iespēju harmonizēt izpētes metodes, piedalīties starplaboratoriju prasmes pārbaudēs un sadarboties sarežģītu gadījumu izpētē.

Ekspertīžu noteicēji ir atzinīgi novērtējuši tiesu ekspertu darba pieredzi un profesionālo sagatavotību, tādēļ aizvien biežāk VTEB saņem lūgumus piedalīties izmeklētāju, inspektoru un tiesnešu apmācības procesā, sagatavot metodiskus līdzekļus par materiālu sagatavošanu ekspertīzei un tās rezultātu izvērtēšanu.

VTEB darbība 2009. gadā finansēta no budžeta programmas 01.00.00 (klasifikācijas kods 11.00.00) „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” un budžeta programmas 01.01.00 (klasifikācijas kods 50.00.00) „Eiropas ekonomikas zonas/Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta programmas individuālais projekts LV0022 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā”.

### 1.3. Pārskata gada galvenie uzdevumi

Plānotie galvenie uzdevumi 2009.gadā:

- paplašināt VTEB akreditācijas sfēru ar šķiedru un reljefo identifikācijas zīmju ekspertīžu jomām;
- sagatavot dokumentu tehniskās izpētes ekspertīžu, stikla ekspertīžu, naftas produktu un viegli uzliesmojošo vielu ekspertīžu jomas akreditācijai, veikt metožu validāciju, sagatavot nepieciešamos dokumentus un iesniegt LATAK;
- turpināt darbu ENFSI un ENFSI darba grupās, piedalīties darba grupu gadskārtējās sanāksmēs;
- organizēt Baltijas valstu rokrakstu ekspertu semināru;
- realizēt Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projektu „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā”
- turpināt lekciju darbu un praktiskās nodarbības tiesnešiem, topošajiem un esošajiem tiesībsardzības iestāžu darbiniekiem.

## 2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja finanšu resursi un darbības rezultāti

### 2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

VTEB budžetu 2009.gadā veidoja divas programmas - programma 01.00.00 (klasifikācijas kods 11.00.00) „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība”, kurā pēc budžeta samazinājumiem bija LVL 547301 un programma 01.01.00 (klasifikācijas kods 50.00.00) „Eiropas ekonomikas zonas/Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta programmas projekts „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā” ar pieejamo budžetu LVL 169 216 apmērā. Līdz ar to VTEB kopējais budžets 2009.gadā bija LVL 716 517. Budžeta līdzekļu izlietojums un rādītāju izpilde 2009.gadā un to salīdzinājums ar 2008.gadu atspoguļots 1. un 2.tabulā.

Programmas 01.00.00 „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” 2009.gada budžets (04.12.2008) apstiprināts LVL 783 606, kopējie budžeta grozījumi 2009.gadā sastāda LVL 236 305, kas veido 30 % līdzekļu samazinājumu. Atlīdzībai paredzētais budžets samazināts par 29 % un veido LVL 445 512, precēm un pakalpojumiem budžets samazināts par 24 %, būtiski samazināts budžets kapitālieguldījumiem - samazinājums ir 54 %. Šāds budžeta samazinājums deva iespēju pildīt tikai iestādes pamatfunkciju - veikt tiesu ekspertīzes pēc izmeklētāju, prokuroru, tiesu pieprasījuma, piedalīties tiesu sēdēs. Krasais līdzekļu samazinājums negatīvi ietekmēja plānoto ekspertīžu jomu akreditāciju, nebija iespējams izpildīt stratēģijā paredzētos pasākumus (skat. § 2.5). Kapitālieguldījumiem atvēlētais finansējums ieguldīts tādu ekspertīžu veikšanai nepieciešamo iekārtu kā datoru, digitālo spoguļkameru un dokumentu materiālu izpētes iekārtas iegādei. LVL 1406 atvēlēti dalības maksai ENFSI.

2009.gadā ieņēmumi par maksas pakalpojumiem bija plānoti LVL 8000, bet faktiski izpildīti LVL 10508 apmērā.

2009. gadā programma 01.00.00 „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” apgūta 99 % vai LVL 542177 apmērā, neizpilde ir 1% vai LVL 5124, ko veido līdzekļu ekonomija telpu uzturēšanai. Kapitālie ieguldījumi apgūti 100 %.

Programmas 50.00.00 „Eiropas ekonomikas zonas/Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta programmas projekts „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un

stiprinot tiesiskumu Latvijā” finansējums apgūts 98 % apmērā. Projekts LV2200 pagarināts līdz 2010. gada jūlijam.

**1.tabula**

**Pamatbudžeta programmu finansējums un tā izlietojums (latos)**

Nr. p. k.	Finansiālie rādītāji	2008.gadā (faktiskā izpilde)	2009. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1410348	716517*	719025
1.1.	dotācijas	1395937	708517	708517
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	14411	8000	10508
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	1374663	716317	707572
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	762958	592549	583809
2.1.1.	kārtējie izdevumi	761552	591143	582403
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējos maksājumos Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	1406	1406	1406
2.1.5.	uzturēšanas izdevumi transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	611705	123768	123763

\* - saskaņā ar grozījumiem likumā „Par valsts budžetu 2009. gadam”, kas pieņemti 2009. gada 16. jūnijā

Tajā skaitā:

**2.tabula**

**Pamatbudžeta programma 50.00.00. „Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta  
Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti” (latos)**

Nr. p. k.	Finansiālie rādītāji	2008. gadā (faktiskā izpilde)	2009. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	340186	169216*	169216
1.1.	dotācijas	340186	169216	169216
2.	Izdevumi (kopā)	334239	169216	165395
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	32525	66537	62716
2.1.1.	kārtējie izdevumi	32525	66537	62716
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	301714	102679	102679

\* - saskaņā ar grozījumiem likumā „Par valsts budžetu 2009. gadam”, kas pieņemti 2009. gada 16. jūnijā.

## 2.2. Darbības galvenās aktivitātes un to mērķi, plānotie rezultāti un to izpildes analīze

2009.gadā VTEB neīstenoja jaunas politikas iniciatīvas.

### 2009. gada uzdevumi un pasākumi un informācija par to īstenošanu:

**Kvalitatīva, zinātniski pamatotu tiesu ekspertīžu veikšana**

**3.tabula**

**2009.gadā veikto ekspertīžu skaits (t.sk. 2008.gadā neizpildītās ekspertīzes)**

Nr.p. k.	Kods	Ekspertīžu specialitāte	Ekspertīžu skaits
1.	02.01	Augsnes izpēte	11
2.	03.01	Transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa izpēte	66
3.	03.02	Uzbraukuma gājējam mehānisma izpēte	191
4..	03.03	Transportlīdzekļu sadursmes mehānisma izpēte	436
5.	05.01	Ieroču identifikācija, šāvienu pēdu un apstākļu izpēte	0
6.	06.02	Dzīvnieku matu izpēte	0
7.	07.01	Augu valsts objektu izpēte	1
8.	08.01	Daktiloskopiskā identifikācija	9
9.	08.02	Papillārlīniju pēdu vizualizēšana	17
10.	09.01	Dokumentu tehniskā izpēte	134
11.	13.01	Reljefo identifikācijas zīmju izpēte	210
12.	14.01	Informācijas tehnoloģiju izpēte	34
13.	15.	Ķīmiskā ekspertīze	8
14.	15.01	Dokumentu materiālu izpēte	9
15.	15.02	Krāsu materiālu un pārklājumu izpēte	67
16.	15.03	Metālu un sakausējumu izpēte	58
17.	15.05	Naftas produktu un viegli uzliesmojošo vielu izpēte	27
18.	15.08	Polimēru izstrādājumu izpēte	14
19.	15.12	Stikla, keramikas un to izstrādājumu izpēte	31
20.	15.13	Šķiedru materiālu un to izstrādājumu izpēte	79
21.	15.14	Šāviena pēdu ķīmiskā izpēte	25
22.	18.01	Rakstīta teksta lingvistiskā izpēte	6
23.	22.01	Grafiskā izpēte	725
24.	27.	Trasoloģiskā izpēte	62
		<b>Kopā 2009. gadā</b>	<b>2220</b>

Salīdzinājumā ar 2008. gadu VTEB reģistrēto lietu skaits samazinājies par 8,3% jeb 406 lietām. Analizējot izmaiņas ekspertīžu pieprasījumā no tiesībsargājošām iestādēm, lielākais samazinājums ir no Valsts policijas – 2009.gadā ekspertīzei iesūtīto lietu skaits samazinājies par 363. Samazinājums skaidrojams ar reorganizāciju Valsts policijā.

Ekspertīžu skaits salīdzinājumā ar 2008. gadu palielinājies daktiloskopijas ekspertīzēs: identifikācijā un papillārlīniju pēdu vizualizēšanā, infotehniskajās ekspertīzēs, krāsu materiālu un pārklājumu izpētē, naftas produktu un viegli uzliesmojošu vielu izpētē, polimēru materiālu izpētē, šāviena pēdu izpētē un rakstiskā teksta lingvistiskā izpētē, bet samazinājies – reljefo identifikācijas zīmju izpētē, autotehniskajās un stikla ekspertīzēs.

VTEB eksperti 2009.gadā 84 reizes aicināti uz tiesas sēdēm, t.sk. 69 reizes eksperti snieguši liecības. Vidējais ekspertīžu kopējais izpildes laiks ir 48 dienas, tomēr ir vērojamas izpildes laika krasas atšķirības dažādos ekspertīžu veidos. Ja krāsu materiālu un pārklājumu un polimēru ekspertīžu veikšanas kopējais izpildes laiks attiecīgi ir 22 un 27 dienas, tad tādos ekspertīžu veidos kā infotehniskās, rokrakstu un dokumentu rekvizītu izpētē nepieciešamas 60 dienas un vairāk. Tas skaidrojams ar lielu izpētes objektu skaitu un augsto darbietilpību šajās ekspertīžu jomās.

2009.gadā turpinājās iepriekšējos gados uzsāktā prakse, kad eksperta atzinumu pārbauda otrs jeb „ēnu” eksperts. Lai gan šāda prakse palielina ekspertu slodzi un pasūtījumu izpildes termiņus, vienlaikus tas nodrošina eksperta atzinuma augstāku kvalitāti un rezultātu objektivitāti.

Ekspertīžu praksē ir ieviestas jaunas izpētes metodes un iekārtas – šāviena pēdu analīze automātiskā izpētes režīmā ar skenējošo elektronu mikroskopu, kā arī uzsākta pirolītiskās gāzu hromatogrāfijas metodes pielietošana polimēru izpētē.

Daktiloskopisko ekspertīžu efektivitātes palielināšanai ir iegādāta un aprobēta metāla uzputināšanas vakuumā iekārta. Tā ļauj vizualizēt vāji atstātas un vecas latentās pirkstu pēdas. Izmantojot „Foster + Freeman” iekārtu DCS 4, eksperti var iegūt teicamu pirkstu pēdu attēlu no vāji redzamām pēdām bez iepriekšējas fizikālas un ķīmiskas apstrādes, kā arī „atdalīt” pēdu no raibas virsmas vai pēdu no pēdas. Minētais nodrošina iespēju atzīt par identifikācijai derīgām pēdas, kuras pirms tam eksperti nevarēja izmantot personas identifikācijai, kā arī pēdu attēlu augstu kvalitāti.

2009. gadā Valsts kontrole VTEB veica pārbaudi šādās jomās: grāmatvedība, iepirkumi, pamatlīdzekļu uzskaitē un inventarizācijas norises kārtība. Neatbilstības Valsts kontrole nekonstatēja.

Pamatojoties uz 2009.gada 12.marta MK rīkojumu Nr.91 „Par funkciju audita darba grupu un funkciju audita veikšanu Valsts tiesu ekspertīžu birojā un funkcionāli saistītās iestādēs”, laika periodā līdz 2009.gada 29.maijam VTEB notika funkciju audits, kura rezultāti publicēti Funkciju audita darba grupas 2009.gada 29.maija ziņojumā un Funkciju audita komisijas 26.jūnija sēdē (skat. [www.mk.gov.lv/lv/vk/funkciju-audita-komisija/zinojumi/](http://www.mk.gov.lv/lv/vk/funkciju-audita-komisija/zinojumi/) ).

### **Mācību metodiskais darbs ar klientiem**

Lai nodrošinātu iesniegto materiālu atbilstību ekspertīžu prasībām, 2009.gadā turpinājās darbs ar klientiem. Tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem ir sniegtas rakstiskas un mutiskas konsultācijas ekspertīžu jautājumos. Saskaņā ar VTEB darba plānu un pamatojoties uz iestāžu pieprasījumiem, ir noorganizēti 11 semināri ekspertīžu noteicējiem:

3.aprīlī notika seminārs par rokrakstu ekspertīzes jautājumiem, kuru noklausījās 16 dalībnieki. Seminārā nolasītas lekcijas:

- „Rokraksta un teksta autora noteikšanas ekspertīzes iespējas, materiālu sagatavošana ekspertīzei un tipiskākās kļūdas”
- „Secinājumu veidi rokrakstu ekspertīzē”
- „Kopētu parakstu izpēte”



- „Daudzobjektu rokrakstu ekspertīze”

20.aprīlī un 20.maijā notika semināri par dokumentu ekspertīzi, kurus noklausījās attiecīgi 17 dalībnieki un 14 dalībnieki. Semināru tēmas:

- „Dokumentu vecuma noteikšanas iespējas un ar to saistītās problēmas”
- „Ar biroja tehniku izpildītu dokumentu izpētes iespējas”
- „Kompleksās izpētes iespējas dokumentu tehniskajā ekspertīzē”

22.aprīlī notika seminārs par trasoloģisko ekspertīzi, kuru noklausījās 18 dalībnieki. Semināra tēmas:

- „Apģērba un apavu bojājumu izpēte pēc ceļu satiksmes negadījumiem”
- „Polimērmateriāla maisiņu identificēšana”

15.maijā notika seminārs par autotehnisko ekspertīzi, kuru noklausījās 13 dalībnieki. Seminārā tēmas:

- „Ekspertu kompetence, risinot autotehniskai ekspertīzei uzdotos jautājumus”
- „Ekspertīzei nepieciešamo materiālu sagatavošana”
- „Jautājumi autotehniskajai ekspertīzei”

25. maijā semināru par reljefo identifikācijas zīmju ekspertīzi noklausījās 11 dalībnieki. Semināra tēmas:

- „Reljefo identifikācijas zīmju ekspertīze – metodes un iespējas”
- „Auto-moto transporta tehniskā stāvokļa ekspertīze”
- „Veselā noteikšana no sastāvdaļām”

Piecu semināru ciklu „Jaunākās iespējas tiesu ekspertīzē” tiesnešiem, prokuroriem, izmeklētājiem, kriminālistiem, kuri notika 25.novembrī, 26.novembrī, 7.decembrī, 8.decembrī un 9. decembrī noklausījās attiecīgi 20 dalībnieki, 28 dalībnieki, 30 dalībnieki, 23 dalībnieki un 21 dalībnieks. Semināru tēmas:

- „Kvalitātes vadības sistēma VTEB”
- „Šāviena pēdas un to izpētes iespējas ar elektronu mikroskopu, pēdu noņemšana un sagatavošana ekspertīzei”
- „Jaunākās iespējas pirkstu pēdu vizualizēšanā un digitālo attēlu kvalitātes uzlabošanā”
- „Jaunākās iespējas viegli gaistošu un uzliesmojošu vielu konstatēšanā”
- „Mikroobjektu izpēte, izmantojot skenējošo elektronu mikroskopu, rezultātu interpretēšana (šāviena pēdu, kvēldiegu, krāsas, metālu, stikla, bioloģisko objektu, dokumentu un mikropēdu izpētes iespējas)”

Tiesnešu apmācības centra organizētos semināros VTEB darbinieki nolasījuši šādas lekcijas:

- Lekcija jaunajiem tiesnešiem „Ekspertīžu veidi un iespējas”
- Lekcija rajonu (pilsētu) tiesu tiesnešiem, kuri skata civillietas „Ekspertīžu veidi un iespējas”

VTEB darbinieku mācību iestādēs nolasītās lekcijas:

Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē

- „Dokumentu tehniskā izpēte”

Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultātē

- „Eksperts un tā procesuālā darbība”
- „Dokumentu materiālu ķīmiskā izpēte
- „Papīra kriminālistiskā izpēte”

Latvijas Policijas akadēmijā

- „Kopiju un izdruku izpēte”

### **Prezentācijas un zinātniskās publikācijas**

2009.gadā VTEB eksperti ir prezentējuši un publicējuši šādus darbus:

- „Latvian Citizens' Passports Falsification Cases Submitted to SFSB” - konference „Security printing&Alternative Solutions in Central/Eastern Europe and Russia/CIS”, Lietuva, 2009. gada janvāris
- „Soil Science Forensic Application” – starptautisks seminārs par augsnes degradāciju, Latvija, 2009.gada februāris
- „The Scale of Conclusions in Handwriting Expertise Area in the Latvia SFSB”- Baltijas valstu un Norvēģijas rokrakstu ekspertu seminārs, Latvija, 2009.gada maijs
- „The Possibility of Negative Conclusions in Research of Signatures”- Baltijas valstu un Norvēģijas rokrakstu ekspertu seminārs, Latvija, 2009.gada maijs
- „Experience in Microscopy Validation at SFSB” – Eiropas šķiedru ekspertu grupas sanāksme Vācijā, 2009.gada jūnijs
- „Investigation of Skype Log Files” – konference „Informācijas tehnoloģiju ekspertīze Baltijas valstīs 2009”, Latvija, 2009.gada septembris
- „Using of PC 3000 UDMA and Data Extracta for Data Recovery” – konference „Informācijas tehnoloģiju ekspertīze Baltijas valstīs 2009”, Latvija, 2009.gada septembris
- „Latent Fingerprint Development by VMD” – ENFSI daktiloskopijas grupas sanāksme, Itālijā, 2009.gada novembris
- „Fingerprints Photography and Enhancement of the Digital Image in SFSB” – Baltijas un Ziemeļvalstu ekspertu kvalifikācijas kursi par papillārlīniju pēdu digitālā attēla iegūšanu un iegūtā attēla kvalitātes uzlabošanu, izmantojot DCS 4 sistēmu, Latvija, 2009.gada oktobris
- „Dokumentu vecuma noteikšanas iespējas”- Baltijas valstu seminārs „Maksājumu karšu izpēte”, Latvija, 2009.gada decembris
- „Maksājumu karšu izpētes iespējas VTEB Dokumentu ekspertīžu nodaļā”- Baltijas valstu seminārs „Maksājumu karšu izpēte”, Latvija, 2009.gada decembris

### **Dalība ENFSI un ekspertu darba grupās**

Jau 12 gadus VTEB darbojas Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijā.

Darbojoties ENFSI, ekspertiem ir iespēja piedalīties dažādu specialitāšu Eiropas tiesu ekspertu darba grupās un kopējos projektos tiesu ekspertīzes jomā, izmantojot starptautiskos fondus, kā arī nepieciešamības gadījumā veikt lietisko pierādījumu (pēdu, objektu) padziļinātu izpēti, ja to nav iespējams veikt valsts ekspertīžu iestādē. Tāpat ENFSI dod iespēju nodrošināt darbiniekiem pieredzes apmaiņu un kvalifikācijas celšanu augstāka līmeņa laboratorijās, nodrošināt ātru un pilnvērtīgu informācijas apmaiņu problemātisku jautājumu risināšanā, regulāri piedalīties starptautiskās prasmes pārbaudēs, kā arī iegūt akreditēto ekspertīžu iestāžu atbalstu un palīdzību starptautisko kvalitātes sistēmas standartu ieviešanā tiesu ekspertīžu iestādē.

VTEB eksperti ir pilntiesīgi biedri Kvalitātes un kompetences komitejā, desmit ENFSI darba grupās (šķiedru, krāsu un stikla, ugunsgrēku un eksploziju izraisīto materiālu izpētes, rokrakstu, dokumentu, pirkstu pēdu, pēdu izpētes, ceļu satiksmes negadījumu analīzes, infotehnoloģijas ekspertīzes, šaujamo darba grupās), kā arī matu izpētes tiesu ekspertu speciālā projektu grupā.

### **Starptautiskā sadarbība**

2009.gadā VTEB darbinieki noorganizējuši 4 starptautiskus seminārus/apmācības:

- 22.maijā notika Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Norvēģijas rokrakstu ekspertu vienas dienas seminārs par tēmu „Rezultātu interpretācija un varbūtēji secinājumu veidi rokrakstu ekspertīzē”. Semināra laikā katras valsts pārstāvis prezentēja savas iestādes secinājumu skalu rokrakstu ekspertīžu jomā. Diskusijā semināra dalībnieki apsprieda

kritērijus izpētē iegūto rezultātu un konstatēto pazīmju novērtēšanai/interpretācijai, varbūtējo secinājumu dažādību un gradāciju, atšķirību iemeslus secinājumu pakāpēs dažādu ekspertu slēdzienos, kā arī secinājumu skalas pievienošanas eksperta atzinumam lietderīgumu.

- 18.septembrī notika Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tiesu ekspertīžu iestāžu informācijas tehnoloģiju ekspertu konference „Informācijas tehnoloģiju ekspertīze Baltijas valstīs 2009”. Visu dalībvalstu eksperti bija sagatavojuši prezentācijas par informācijas tehnoloģiju izpētes aktualitātēm. Konferencē laikā notika ekspertu diskusijas un viedokļu apmaiņa par prezentācijās izvirzītajām problēmām.
- 13. – 14.oktobrī kvalifikācijas kursos par papillārlīniju pēdu digitālā attēla iegūšanu un iegūtā attēla kvalitātes uzlabošanu, izmantojot DCS 4 sistēmu, mācījās Baltijas un Ziemeļvalstu tiesu eksperti. Kursus vadīja kompānijas „Foster + Freeman” speciālisti Estere Nīte un Pauls Batlers. Mācībās piedalījās Norvēģijas Nacionālā kriminālistikas izpētes dienesta Tiesu ekspertīžu departamenta, Zviedrijas Nacionālās tiesu ekspertīžu laboratorijas, Lietuvas Tieslietu ministrijas Tiesu ekspertīžu centra, Lietuvas policijas Tiesu ekspertīžu centra, Igaunijas Tieslietu ministrijas Tiesu ekspertīžu institūta, Igaunijas drošības policijas, Latvijas Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes un VTEB eksperti. Eksperti dalījās pieredzē, diskutējot par praksē sastaptajiem sarežģītajiem gadījumiem iegūto pirkstu pēdu attēlu apstrādē. VTEB eksperti prezentācijā dalībniekiem atklāja, kāpēc pirkstu pēdu attēlu apstrādei viņi izvēlējās darba staciju DCS 4, kā arī akcentēja problemātiskos jautājumus un iepazīstināja dalībniekus ar metodēm, kas nodrošina problēmu risinājumus. Kursu gaitā dalībnieki varēja praktiski izmēģināt iekārtas iespējas pēdu attēlu iegūšanā uz tādiem objektiem kā naudas banknotes, dokumenti un citām sarežģītām (reljefām, raibām u.c.) virsmām.
- decembrī VTEB notika starptautisks seminārs „Maksājuma karšu izpēte”. Semināra mērķis bija iepazīties ar maksājuma karšu izpētes pieredzi Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, apzināt izpētes iespējas Latvijā, veicināt sakarus un savstarpējo sadarbību maksājuma karšu izpētes jomā.

2009.gada 1. – 3.septembrī VTEB pieredzes apmaiņas vizītē viesojās Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas Tieslietu ministrijas un tiesu ekspertīžu laboratorijas darbinieki Marijana Atanaskoska, Svetislavs Radovikjs un Pece Tashevskis. Vizīte notika ar Eiropas Komisijas Paplašināšanās departamenta TAIEX instrumenta programmas (European Commission Directorate General Enlargement Technical Assistance Information Exchange Instrument) finansiālo atbalstu. Tā kā Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika pakāpeniski tuvinās integrācijai ES, 2005.gada decembrī valstij piešķīra ES kandidātvalsts statusu. Tikšanās laikā VTEB tiesu eksperti dalījās pieredzē par normatīvo regulējumu sagatavošanu un ieviešanu tiesu ekspertu darbības jomā, tiesu ekspertu sertifikācijas un resertifikācijas procedūru, kā arī par VTEB darba organizāciju un pieredzi, darbojoties starptautiskās organizācijās un projektos.

VTEB darbojas Baltijas valstu (Igaunijas, Latvijas, Lietuvas) Tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijā (BVTEIA). Asociācija ir izveidota 1999.gadā un atbilstoši Baltijas valstu Tiesu ekspertīžu iestāžu vadītāju parakstītajam savstarpējās saprašanās memorandam tās mērķis ir radīt labvēlīgus apstākļus tiešām saiknēm un sadarbībai starp ekspertiestādēm. Sadarbība notiek organizējot pieredzes apmaiņas vizītes, konsultācijas, seminārus un citus līdzīgus pasākumus. Asociācijas uzdevums ir veidot kopīgu publikāciju izdošanu par tiesu ekspertīžu institūciju tiesisko aspektu un pielietoto metodoloģiju, kā arī veicināt starpvalstu ekspertiestāžu sadarbību gadījumos, kad nepieciešams veikt kopīgu pētījumu.

2009.gada 18.septembrī Rīgā notika BVTEIA kārtējā sanāksme, ko organizēja Igaunijas Tiesu ekspertīžu institūta direktors Ullars Lanno. Sanāksmes laikā dalībnieki analizēja paveikto iepriekšējā darbības periodā, kā arī izstrādāja aktivitāšu plāna projektu

2010.-2014.gadam. Tā kā BVTEIA saprašanās memorandā ir noteikts, ka asociācijas vadību uzņemas pēc kārtas katra ekspertiestāde, un tās pilnvaru laiks ir viens gads, tad 2010./2011. gadā vadību pārņēma Lietuvas policijas Tiesu ekspertīžu centrs.

2009.gada 24.-25.martā, pamatojoties uz Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijas padomes lēmumu, ENFSI padomes priekšsēdētājs D.J.Verets un VTEB vadītāja M.Čentoricka apmeklēja divas Krievijas Federācijas tiesu ekspertīžu iestādes: Krievijas Federācijas Tieslietu ministrijas Tiesu ekspertīžu centru un Iekšlietu ministrijas Tiesu ekspertīžu centru. Abas šīs iestādes ir vadošās ekspertīžu iestādes valstī. Vizītes mērķis bija gūt pārlicību, ka abās šajās iestādēs ir ieviestas kvalitātes nodrošinājuma prasības atbilstoši standartam ISO 17025, kā arī izvērtēt kvalitātes sistēmas ieviešanas efektivitāti. Pēc vizītes auditori iesniedza ENFSI padomei detalizētu ziņojumu par konstatētajiem faktiem.

### **Normatīvo aktu projektu izstrāde**

VTEB vadītāja 2009.gadā strādāja TM darba grupā, kuras uzdevums bija izstrādāt grozījumus Tiesu ekspertu likumā. VTEB vadītāja vada Tiesu ekspertu padomi.

Ar VTEB ekspertu atbalstu ir sagatavotas ekspertu apmācību programmas 14 tiesu ekspertu specialitātēs.

### **2.3. Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projekta LV0022 īstenošana**



No 2008.gada 1.jūlija VTEB īsteno Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta individuālo projektu LV0022 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā”.

Projekts ir vērsts uz tieslietu sistēmas attīstīšanu un atbilst Finanšu instrumenta prioritātes „Tieslietas” apakšprioritātes „Organizētas noziedzības apkarošana un novēršana” aktivitātei „Tiesu ekspertīzes attīstība”. Projekta kopējais budžets ir 730 975 Euro. 85 % no projekta kopsummas ir Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansējums, bet 15 % nepieciešamo līdzekļu ir no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Projekta darbība ir pagarināta līdz 2010. gada 31.jūlijam.

Projekta mērķis ir palielināt VTEB administratīvo un institucionālo kapacitāti, turpinot ieviest kvalitātes vadības sistēmu un nodrošināt ekspertīžu izpēti procesu ar mūsdienīgas tehnoloģijas pētnieciskām iekārtām.

Projekta pirmā daļa ir veltīta VTEB plānošanas un lēmumu pieņemšanas sistēmas uzlabošanai. 2009.gadā notikuši apmācības un kvalifikācijas celšanas kursi: kvalitātes vadības sistēmas speciālistu un iekšējo auditoru apmācība. Tāpat pārskata gadā ir turpināts darbs pie kvalitātes vadības procesu izstrādes un uzlabošanas – izstrādātas procedūras „Metožu validācija”, „Mērījumu nenoteiktības novērtēšana” un „References kolekciju, references materiālu un datubāzu vadība”. VTEB telpās uzstādīta elektroniskā pieejas kontrole.

Projekta otrajā daļā - institucionālas kapacitātes paaugstināšana – 2009.gadā ir iegādātas jaunas iekārtas un turpināts apgūt 2008.gadā saņemtās iekārtas, lai nodrošinātu dažādu vielu, materiālu un to izstrādājumu mikroaudzuma noteikšanu, analīzi un identifikāciju. 2009.gadā iegādātas/uzstādītas šādas iekārtas: iekārta pirkstu pēdu vizualizēšanai ar vakuuma uzputināšanas metodi, gaismas avots un datorprogramma, kas ir papildus elements digitālai datu apstrādei, kā arī fotoaparāts. Veikta personāla apmācība darbam ar iekārtām.

Noorganizēti trīs starptautiski semināri (skat. Starptautiskā sadarbība): Baltijas valstu un Norvēģijas rokrakstu ekspertu seminārs, kvalifikācijas kurss Baltijas valstu un Ziemeļvalstu

tiesu ekspertiem par papillārlīniju pēdu digitālā attēla iegūšanu un iegūtā attēla kvalitātes uzlabošanu un seminārs „Maksājuma karšu izpēte”. Veiksmīga ir bijusi VTEB darbinieku kvalifikācijas celšana: notikušas ekspertu mācību vizītes Somijas Nacionālā izmeklēšanas biroja Tiesu ekspertīžu laboratorijā, Zviedrijas Nacionālajā tiesu ekspertīzes laboratorijā un *FEI Company* un *Eastern Analytical Ltd* mācību centrā Stavelotā, Beļģija.

VTEB darbinieki, īstenojot projekta mērķus, piedalījušies ENFSI organizētās starptautiskās sanāksmēs: par kvalitātes jautājumiem (Nīderlande), rokrakstu ekspertu darba grupā (Polija) un daktiloskopijas ekspertu darba grupā (Itālija). Noorganizēti ārvalstu ekspertu auditi trīs ekspertīžu jomās (sk. 2.6. Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana un pilnveidošana).

VTEB darbinieki sagatavojuši lekcijas tiesnešiem, prokuroriem, izmeklētājiem un kriminālistiem „Jaunākās iespējas tiesu ekspertīzē”, kuras nolasītas 5 semināros (kopējais dalībnieku skaits – 122 cilvēki) (sk. § 2.2 – sadaļu „Mācību metodiskais darbs ar klientiem”). Lekciju ciklā kopā ar Latvijas ekspertiem savā pieredzē dalījās Norvēģijas tiesu eksperte Hanna Norlofa.

Sagatavots un izdots mācību metodiskais līdzeklis „Šāviena pēdas un to izpēte ar skenējošo elektronu mikroskopu”.

Projekta ietvaros izstrādāts savstarpējās saprašanās memorands starp VTEB un Norvēģijas Nacionālā kriminālistikas izpētes dienesta Tiesu ekspertīžu departamentu, ko svinīgi parakstīja 2009.gada 27.martā Rīgā. Memorands nosaka informācijas un pieredzes apmaiņas kārtību starp abām ekspertīžu iestādēm projekta laikā, kā arī sadarbības turpināšanu pēc divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētā projekta beigām. Memoranda parakstīšanas pasākumā piedalījās tieslietu ministrs Mareks Segliņš, TM Valsts sekretārs Mārtiņš Lazdovskis, Norvēģijas Karalistes vēstniecības ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā Nils Olavs Stava, Norvēģijas Karalistes Nacionālā kriminālistikas izpētes dienesta Tiesu ekspertīžu departamenta vadītāja vietnieks Torgers Rudruds un tā paša departamenta kvalitātes sistēmas vadītājs Terje Kjeldsens, VTEB vadītāja Maira Čentoricka, projekta vadītājs Mārcis Ešmits.

TM iekšējā audita nodaļa 2009.gada jūnijā veica Norvēģijas projekta Nr.LV0022 ieviešanas vadības sistēmas atbilstības un efektivitātes auditu par laika periodu no 2008.gada jūlija līdz 2009.gada martam, bet septembrī TM Projektu departaments veica izlases veida pārbaudi. Auditā un pārbaudē konstatēts, ka kopumā projekts ticis ieviests sekmīgi, norādīts uz atsevišķām nepilnībām dokumentācijā, kā arī sniegti ieteikumi uzraudzības un kontroles pasākumu pilnveidošanai un sekmīgai projekta pabeigšanai.

2009.gada decembrī notika projekta ieviešanas rezultātu prezentācija un seminārs par starptautisku projektu ieguldījumu tiesu ekspertīžu iestāžu kapacitātes celšanā un kvalitātes sistēmas ieviešanā Baltijas valstīs. Ar referātiem par savu pieredzi uzstājās Baltijas valstu un Norvēģijas tiesu ekspertīžu iestāžu vadītāji.

## **2.4. Informācija par pakalpojumiem**

VTEB saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumiem Nr.616 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja maksas pakalpojumu cenrādis” sniedz maksas pakalpojumus - veic ekspertīzes pēc juridisku un fizisku personu iesniegumiem un tiesu lēmumiem civillietās visos VTEB kompetencē esošajos ekspertīžu veidos.

VTEB ir izveidota maksas pakalpojumu iesnieguma veidlapa, kura ir pieejama gan VTEB mājas lapā, gan VTEB kancelejā un kuru klientam ir iespējams aizpildīt arī iesnieguma iesniegšanas dienā.

2009. gadā klientiem izsniegti 128 ekspertu atzinumi maksas ekspertīzēs, par to iegūstot ieņēmumus LVL 10 508 apmērā.

## 2.5. Valsts tiesu ekspertīžu biroja stratēģijas 2007. – 2009.g. īstenošanas rezultātu novērtējums

VTEB vidēja termiņa stratēģija aptvēra laika posmu no 2007.gada līdz 2009.gadam. Stratēģijā definēts iestādes darbības virsmērķis: "Tiesībsargājošo institūciju (Valsts policija, prokuratūra, tiesas, u.c.) nodrošināšana ar adekvātos termiņos veiktiem vispusīgiem un kvalitatīviem tiesu ekspertu atzinumiem", kura sasniegšanai noteikti darbības virzieni vidējam termiņam (vidēja termiņa prioritātes):

- VTEB kapacitātes palielināšana - materiāli tehniskās bāzes pilnveidošana,
- VTEB tiesu ekspertu kvalifikācijas celšana,
- VTEB un ekspertīžu jomu akreditācija.

Uzdevumi un pasākumi vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai doti 4.tabulā (nepieciešamais finansējums VTEB jauno politikas iniciatīvas īstenošanai bija iekļauts TM darbības stratēģijā 2007. – 2009. gadam).

**4.tabula**

### Vidēja termiņa uzdevumi un pasākumi

Uzdevumi	Pasākumi
Nodrošināt VTEB ar laboratoriju prasībām atbilstošām telpām	Pabeigt VTEB nomāto telpu Hospitāļu ielā 55 renovāciju 2. un 3. stāvā
Izstrādāt un ieviest VTEB materiāli-tehniskā nodrošinājuma modeli	Ieviest jaunas metodes un iegādāties ķīmisko ekspertīžu veikšanai nepieciešamās iekārtas. Ieviest jaunas metodes un iegādāties dokumentu ekspertīžu veikšanai nepieciešamās iekārtas. Izveidot tiesu autotehnisko laboratoriju un aprīkot to ar izpētes un mērīšanas iekārtām
Nodrošināt tiesu ekspertu kompetenci un kvalifikāciju	Nodrošināt tiesu ekspertus ar konkurētspējīgu atalgojumu un apmācību (kopējā summa: 2007.g. – 338 tūkstoši latu; 2008.g. – 208 tūkstoši latu; 2009.g. – 290 tūkstoši latu; 2010.gadā – 335 tūkstotus latu)
Akreditēt VTEB atbilstoši LVS EN ISO/IEC 17025:2005 un piedalīties starptautisku organizāciju darbā	Akreditēt ekspertīžu jomas un VTEB Piedalīties starptautisko organizāciju darbā

Tā kā nepieciešamais finansējums izvirzīto uzdevumu veikšanai pilnībā netika piešķirts, stratēģijā izvirzītie uzdevumi sasniegti daļēji. Ja 2008.gadā piešķirtais finansējums bija LVL 1 130 259, tad 2009.gadā pēc veiktajiem samazinājumiem tas bija LVL 547 301 (kopā ar projekta LV0022 līdzekļiem – LVL 716517).

VTEB nomāto telpu Hospitāļu ielā 55 renovācija pabeigta 2008.gadā, nodrošinot ekspertus ar pētījumu veikšanai un izpētes iekārtu uzturēšanai atbilstošām telpām. Veiktās renovācijas rezultātā VTEB ir izveidota neliela konferenču zāle (aptuveni 30 cilvēku uzņemšanai), kurā iespējams noturēt dažādus seminārus gan VTEB darbiniekiem, gan policijas, prokuratūras un tiesu darbiniekiem. Tas dod iespēju sekmīgi īstenot vienu no VTEB funkcijām – darbu ar ekspertīžu noteicējiem. Tā 2009.gadā VTEB organizēja 11 apmācības ar kopējo dalībnieku skaitu 211, 4 starptautiskus seminārus, kā arī VTEB darbinieku apmācību.

VTEB departamentiem un nodaļām izstrādāts materiāli-tehniskā nodrošinājuma modelis, kas paredz attīstīt un izveidot ES valstu tiesu ekspertīžu līmenim atbilstošas ķīmiskās, dokumentu un autotehnisko ekspertīžu laboratorijas.

Lai īstenotu stratēģijā izvirzītos uzdevumus, 2007.gadā sagatavots un iesniegts projekta pieteikums Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta prioritātē „Tieslietas”. (sk. § 2.3. - Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projekta LV0022 īstenošana). Projekts akceptēts 2008.gada janvārī un 2008.gada 1.jūlijā Centrālā finanšu un līgumu aģentūra, TM un VTEB parakstīja līgumu par individuālā projekta LV0022 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā” īstenošanu. Projekta ieviešanas rezultātā izpildīts stratēģijā izvirzītais uzdevums „Ieviest jaunas metodes un iegādāties ķīmisko ekspertīžu veikšanai nepieciešamās iekārtas”.

2003.gada 29.decembra Ministru kabineta rīkojuma Nr.825 nodrošināšanai VTEB Bioloģisko un ķīmisko ekspertīžu departamentā ķīmisko ekspertīžu laboratorijas ir nokomplektētas ar modernām izpētes iekārtām, ka ļauj izpēti veikt ES tiesu ekspertīžu iestāžu līmenī. Ir apmācīti eksperti, izstrādātas un ieviestas jaunas izpētes metodes, akreditētas divas ekspertīžu jomas: pirkstu pēdu izpētē un šķiedru izpētē.

Stratēģijas ieviešanas periodā saņemtais finansējums nebija pietiekams, lai īstenotu pasākumus „Ieviest jaunas metodes un iegādāties dokumentu ekspertīžu veikšanai nepieciešamās iekārtas” un „Tiesu autotehniskās laboratorijas izveide un aprīkošana ar izpētes un mērīšanas iekārtām”.

Tiesu eksperta atzinuma kvalitāti nosaka ne tikai iekārtu un tehniskais nodrošinājums, bet arī eksperta kompetences līmenis. Lai gan Latvijā tiesu eksperta sertifikātu var saņemt persona ar augstāko izglītību, tomēr apmācība, lai iegūtu eksperta kvalifikāciju, atkarībā no eksperta specialitātes ilgst vairākus gadus. Apmācība ir laikietilpīgs un dārgs process. Tā ietver ekspertu apmācību/stažēšanos dažādos starptautiskosursos un citu valstu ekspertīžu iestādēs. Līdz ar to būtiski ir samazināt ekspertu kadru mainību. Lai no darba neaizietu augsti kvalificēti tiesu eksperti, sevišķi gados jauni speciālisti, ir jāceļ eksperta darba prestižs sabiedrībā un jānodrošina konkurētspējīgs atalgojums. Laika posmā no 2007.gada līdz 2009.gadam ekspertu atalgojums vidēji ir samazinājies par 35 %: ja 2007.gada novembrī vidējais eksperta atalgojums bija LVL 813, 2008.gadā – LVL 616, tad 2009.gada decembrī – LVL 532. Tāpat budžeta līdzekļi nav pietiekami ekspertu kvalifikācijas celšanai dažādosursos un mācību vizītēm. Atskaites periodā (2007. - 2009.g.) ekspertu mācību vizīšu apmaksai un dalībai apmācībuursos VTEB izmantoja dažādus ES fondus, Ziemeļvalstu Ministru padomes stipendijas un projektu LV0022.

Neskatoties uz neadekvāto finansējumu, VTEB ir veicis jaunu ekspertu sagatavošanu, ekspertu kvalifikācijas paaugstināšanu, īpaši pievēršot uzmanību minētā MK rīkojumā noteiktām ekspertīžu jomām.

Atskaites periodā VTEB ir ieviesta un uzturēta kvalitātes vadības sistēma (sk. § 2.6. – Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana un pilnveidošana), akreditētas trīs ekspertīžu jomas. Lai gan bija plānots, ka beidzoties stratēģijas termiņam, būs akreditētas 5 ekspertīžu jomas, ekspertīžu jomu akreditēšana ir aizkavējusies gan LATAK reorganizācijas dēļ (2009.g.), gan tāpēc, ka bija grūtības atrast tehniskos ekspertus ekspertīžu jomu izvērtēšanai, gan nepietiekamā VTEB budžeta dēļ.

Stratēģijas ieviešanas politikas rezultāti skatāmi 5.tabulā, bet darbības rezultāti – 6.tabulā.

## 5. tabula

### Politikas rezultāti

Politika / Rādītājs	2006	2009	
<b>Tiesu sistēmas politika</b>		Plānots	Faktiskā izpilde
Vidējais tiesu ekspertīzes veikšanas ilgums,	60	60	48

dienas			
Tiesu ekspertu liecību sniegšanas īpatsvars tiesas sēdēs	101	70	69

6. tabula

### Darbības rezultāti

Rīcības virziens / Rādītājs	2006	2009	
		Plānots	Faktiskā izpilde
<b>Tiesu ekspertīžu veikšana</b>			
VTEB veikto ekspertīžu skaits (tūkstoši/gadā)	2.7	3	2,2
VTEB akreditēto ekspertīžu jomu skaits	0	5	3
Apmācāmo VTEB tiesu ekspertu skaits	13	10	7
Sertificēto tiesu ekspertu skaits, t.sk*.: - jauni VTEB	n/d		
	3	2	1
Sagatavoti metodiskie materiāli (skaits)	13	0	4
Apgūtas jaunas izpētes metodes tiesu ekspertīzē	4	4	9

\* - dati sākot no 2008. gada.

VTEB darbinieki piedalījušies TM darba grupā, kura izstrādājusi 7 MK noteikumu projektus saskaņā ar Tiesu ekspertu likumā minētajiem deleģējumiem.

### 2.6. Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana un pilnveidošana

VTEB kvalitātes politika ir orientēta uz efektīvas pārvaldības sistēmas uzturēšanu un nepārtrauktu pilnveidošanu atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025 prasībām, veicinot nekļūdīgu, precīzu procesu izpildi VTEB, tādējādi apmierinot klientu prasības.

Saskaņā ar Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja (LATAK) 2008.gada 20. jūnija lēmumu Nr.122-2008 VTEB piešķirta akreditācija atbilstībai LVS EN ISO/IEC 17025:2005 standarta „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības” prasībām visā pieteiktajā akreditācijas sfērā: rokraksta/paraksta identificēšana un pirkstu pēdu vizualizēšana un identificēšana.

Kvalitātes vadības jomā 2009.gadā VTEB darba prioritāte bija apliecināt kvalitātes pārvaldības sistēmas efektivitāti, saglabājot akreditāciju un kompetences atzīšanu rokrakstu un daktiloskopijas ekspertīžu jomās, kā arī paplašināt VTEB akreditācijas sfēru ar šķiedru un reljefo identifikācijas zīmju ekspertīžu jomām. 2009.gada 12.-13.martā notika LATAK uzraudzības vizīte VTEB, kurā auditori vērtēja VTEB darbības atbilstību LVS EN ISO/IEC 17025 standarta un kvalitātes pārvaldības sistēmas prasībām, kā arī kompetenci veikt pirkstu pēdu vizualizēšanu/identificēšanu un tekstilšķiedru izpēti. Reljefo identifikācijas zīmju jomas novērtēšanu LATAK pārcēla uz papildus vizīti gada beigās pēc CTS prasmes pārbaudes rezultātu saņemšanas. Gada beigās, sakarā ar LATAK vadošā eksperta maiņu, LATAK pieņēma lēmumu veikt jomas novērtēšanu kārtējā uzraudzības vizītē 2010.gada martā. 2009.gada 2.aprīlī LATAK pieņēma lēmumu saglabāt akreditāciju atbilstībai LVS EN ISO/IEC17025 standarta „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības” prasībām visā piešķirtajā akreditācijas sfērā (rokraksta/paraksta identificēšana; pirkstu pēdu vizualizēšana un identificēšana) un paplašināt akreditācijas sfēru ar trijām šķiedru izpētes metodēm.

Pārskata periodā VTEB strādāja pie kvalitātes rokasgrāmatas, amatu aprakstu un normatīvo dokumentu, t.sk. Iekšējo darba kārtības noteikumu, Bioloģisko un ķīmisko ekspertīžu departamenta reglamenta, VTEB ētikas kodeksa, aktualizācijas. Izstrādāti jauni metožu apraksti un veidlapas, normatīvie dokumenti, t.sk. Arhīva dokumentu uzkrāšanas, uzskaites, saglabāšanas un iznīcināšanas kārtība, Personāla jautājumu formēšanas kārtība, VTEB datorsistēmu lietošanas kārtība, VTEB transportlīdzekļu izmantošanas kārtība. Veikta metožu validācija stikla, dokumentu, reljefo identifikācijas zīmju, naftas produktu un viegli



uzliesmojošo vielu ekspertīžu jomās. Sagatavots metodisks līdzeklis izmeklēšanas darbiniekiem „Šāvienu pēdas un to izpēte ar skenējošo elektronu mikroskopu” (bukleta iespiešana finansēta no projekta LV0022).

Lai noskaidrotu VTEB klientu vēlmes, uzlabotu sadarbību un pilnveidotu darba kvalitāti, VTEB analizējis informāciju, kas iegūta no 2009.gadā saņemtajām 23 klientu anketām. Saņemtie anketu dati ir apkopoti, izvērtēti un veikta tendenču novērtēšana laikā no 2006. līdz 2009.gadam. Kopumā klientu novērtējums VTEB darbam ir pozitīvs, pieaudzis eksperta atzinumu, ekspertīžu termiņu, sniegto pakalpojumu klāsta (ekspertīžu veidu, apmācību) un kvalitātes pozitīvais vērtējums.

2009.gadā VTEB piedalījās EAFS un ENFSI „Aptaujā par tiesu ekspertīzes pakalpojumiem – lietotāju viedoklis un nākotnes vajadzības”. Aptaujas mērķis bija iegūt informāciju par ENFSI institūciju klientu un sniegto pakalpojumu lietotāju viedokļiem un vajadzībām, tās rezultātus VTEB izmantos, lai noteiktu EAFS pētniecības stratēģiju un prioritātes, kas apmierinātu ieinteresēto pušu vajadzības. Latviešu valodā pārtulkotos aptaujas jautājumus VTEB izplatīja apmēram 200 VTEB klientiem, no kuriem atpakaļ saņēma 62 anketas.

Klientu izteiktie ierosinājumi un piezīmes ir ņemtas vērā, novērtējot VTEB darba efektivitāti un plānojot darbības uzlabojumus.

Lai pārliecinātos, vai VTEB darbība atbilst izstrādātās pārvaldības sistēmas, standarta LVS EN ISO/IEC 17025 un normatīvo dokumentu prasībām, saskaņā ar noteikto grafiku un procedūrām, pārskata periodā ir veikti 12 iekšējie kvalitātes pārvaldības sistēmas auditi visās VTEB struktūrvienībās. Regulāri notiek auditos konstatēto novērojumu un neatbilstību novēršanas korektīvo darbību monitorings.

Ekspertu darba un dokumentācijas atbilstību standarta LVS EN ISO/IEC 17025 prasībām un Eiropas tiesu ekspertīžu laboratoriju praksei 2009.gadā Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētā projekta LV0022 ietvaros tika vērtēta 3 ārvalstu ekspertu auditos:

1. 6. un 7. oktobrī reljefo identifikācijas zīmju ekspertīžu jomu vērtēja Vācijas tiesu ekspertīžu institūta eksperti Mihaels Braune un Dirks Hermans;

2. 22. un 23.oktobrī naftas produktu un viegli gaistošo vielu ekspertīžu jomu vērtēja Somijas Nacionālā izmeklēšanas biroja Tiesu ekspertīžu laboratorijas eksperte Nina Vitala, kura ir arī ENFSI ugunsgrēku un eksploziju izraisīto materiālu ekspertu darba grupas vadītāja;

3. 5.-7.novembrī dokumentu ekspertīžu jomu vērtēja Nīderlandes tiesu ekspertīžu institūta dokumentu eksperts Jans de Koeijers.

Auditu laikā ārvalstu eksperti novērtēja VTEB ekspertu kompetenci, prasmes pārbaūžu rezultātus, testēšanas metodes, iekārtas un to validāciju, rīcību ar izpētes objektiem, rezultātu kvalitātes nodrošināšanas pasākumus, novēroja praktisko izpētes gaitu, kā arī iepazīstināja ar savā praksē izmantotajām metodēm un dalījās pieredzē ar VTEB ekspertiem, apsprieda līdz akreditācijas vizītei vēl veicamos darbus.

Eiropas tiesu ekspertu pozitīvais VTEB ekspertīžu jomu novērtējums, sniegtie ieteikumi ekspertu darba un dokumentācijas pilnveidošanai palīdzēs VTEB sagatavot šīs ekspertīžu jomas akreditācijai.

Lai nodrošinātu eksperta atzinumu kvalitāti un gūtu apliecinājumu VTEB ekspertu kompetencei, jāturpina darbs pie pārvaldības sistēmas uzturēšanas un pilnveidošanas, ekspertīžu rezultātu iekšējās kvalitātes kontroles sistēmas pilnveidošanas, jaunu ekspertīžu jomu sagatavošanas akreditācijai.

VTEB darbinieki sadarbībā ar TM Iekšējā audita nodaļu veikuši VTEB audītājamo sistēmu riska novērtējumu.

Lai novērstu iespējamos korupcijas riskus, ir izvērtēta VTEB pretkorupcijas plāna 2007. – 2009.gadam izpilde un izstrādāts plāns 2010. – 2012.gada periodam.

### 3. Valsts tiesu ekspertīžu biroja personāls

Personāls ir ikvienas organizācijas pamatvērtība, no tā darba izpildes kvalitātes un efektivitātes ir tieši atkarīga organizācijas mērķu sasniegšana, kas vienlaikus nozīmē arī organizācijai uzticēto funkciju īstenošanu.

#### Amata vietu skaits

Amatu vietu skaits 2009.gadā bija nemainīgs – 51 amata vieta.

#### Faktiskais vidējais darbinieku un ierēdņu skaits

Faktiskais vidējais strādājošo skaits VTEB 2009.gadā bija 51, no kuriem 37 ierēdņi un 14 darbinieki.

#### Personāla izglītība

Izglītības līmeņa celšana ir viena no valsts pārvaldes personālvadības prioritātēm, lai veicinātu tādu zināšanu līmeņa sasniegšanu, kas nodrošina profesionālu un kvalitatīvu pienākumu izpildi.

Darbinieku un ierēdņu izglītības struktūra 2009.gadā:

- augstākā izglītība – 46, t.sk.
  - 1.līmeņa profesionālā augstākā – 1,
  - bakalaura grāds -27,
  - maģistra grāds -16,
  - doktora grāds -1,
- vidējā izglītība – 3,
- vidējā speciālā izglītība – 2.

Divi VTEB darbinieki 2009.gadā ieguvuši maģistra grādu, viens turpina studijas augstskolā, viens – studijas 1.līmeņa augstākajā izglītībā, trīs – maģistratūrā, bet pieci – doktorantūrā.

2009.gadā apmācības procesā pēc individuāla plāna bija 7 darbinieki, kuri kopumā apguva 10 ekspertīžu specialitātes. Apmācību pabeidza divi darbinieki divās ekspertīžu specialitātēs. Dokumentus sertifikāta iegūšanai un eksperta kvalifikācijas pārbaudījuma kārtošanai Tiesu ekspertu padomē iesniedza 3 darbinieki, no kuriem viens ieguva tiesu eksperta sertifikātu. 5 darbinieku apmācības process turpināsies 2010.gadā. Sekmīgi resertificēti trīs eksperti četrās ekspertīžu specialitātēs.

Zināšanas un profesionālās prasmes darbinieki un ierēdņi papildinaursos, semināros un konferencēs gan Latvijā, gan arī ārvalstīs.

Pārskata periodā VTEB vadība atbalstīja un veicināja darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu, lai sekmētu tādu zināšanu līmeņa sasniegšanu, kas nodrošina profesionālu un kvalitatīvu pienākumu izpildi:

- darbinieki piedalījās četrās ENFSI ekspertu darba grupu sanāksmēs, kā arī kvalitātes un kompetences komitejas grupas sanāksmē, divās darba grupās sniedza prezentācijas,
- divi eksperti ar prezentācijām piedalījās starptautiskās konferencēs Lietuvā un Rīgā,
- trīs eksperti stažējās radniecīgās ekspertīžu iestādēs Zviedrijā un Somijā,
- pieci eksperti piedalījās apmācībās Vācijā, Beļģijā, Polijā un Čehijā,
- divdesmit astoņi darbinieki apmeklējuši kopsummā septiņpadsmit seminārus un kursus, kurus rīkojušas dažādas organizācijas (TM, Valsts kanceleja, Korupcijas

novēršanas un apkarošanas birojs, Latvijas laboratoriju asociācija, Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas Universitāte, Latvijas Policijas akadēmija, u.c.),

- organizēta laboratorijas iekšējo auditoru apmācība vienpadsmit VTEB darbinieku grupai,
- trīsdesmit deviņi VTEB eksperti piedalījušies piecos VTEB organizētos starptautiskos semināros/ apmācībās:
  - References materiālu, references kolekciju un datubāzu vadība,
  - Maksājumu karšu izpēte,
  - Rezultātu interpretācija un secinājumu skala rokrakstu ekspertīzē,
  - Pirkstu pēdu digitālo attēlu iegūšana un iegūto attēlu uzlabošanas iespējas ar DCS 4 iekārtu,
  - Infotehniskā ekspertīze Baltijas valstīs 2009.

#### Personāla mainība

Sakarā ar ierobežoto amata vietu skaitu, personāla mainība 2009.gadā nav liela, turklāt ar mīnuss zīmi. Darba attiecības nodibinātas ar vienu darbinieku. Pēc pašu vēlēšanās darba attiecības pārtrauca divi darbinieki, civildienesta attiecības – viens eksperts / nodaļas vadītāja.

Sakarā ar vairākkārtēju VTEB budžeta samazinājumu 2009.gadā, taču funkciju atstāšanu iepriekšējā līmenī, lai iekļautos atalgojuma budžeta ietvaros, VTEB neveica atkārtotu personāla atbrīvošanu, bet samazināja darba slodzes gandrīz visam personālam.

#### **7.tabula**

#### **Personāla sadalījums pa vecuma un dzimuma grupām**

Vecums/dzimums (prombūtnē)	Sievietes	Vīrieši
20-29 gadi	9	6
30-39 gadi	5 (1)	6
40-49 gadi	6	3
50-59 gadi	7	2
60-69 gadi	3	2

Par ilggadēju un godprātīgu amata pienākumu pildīšanu 2009.gadā Kriminālistisko un tehnisko ekspertīžu departamenta Rokrakstu ekspertīžu nodaļas vadītāja Jana Aumeistere apbalvota ar TM Goda diplomu, bet Bioloģisko un ķīmisko ekspertīžu departamenta direktore Biruta Rone – ar TM Atzinības rakstu.

#### **4. Valsts tiesu ekspertīžu biroja komunikācija ar sabiedrību**

2009.gadā informācija VTEB interneta mājas lapā ([www.vteb.gov.lv](http://www.vteb.gov.lv)) tika regulāri aktualizēta, tāpat informācija par svarīgākajiem notikumiem tika ievietota TM mājas lapā ([www.tm.gov.lv](http://www.tm.gov.lv)) gan latviešu, gan angļu valodā.

Par tradīciju ir kļuvušas VTEB darbinieku lekcijas skolēnu mācību olimpiāžu uzvarētāju vasaras nometnē „Alfa”. Arī 2009.gadā VTEB darbinieki skolniekus ieinteresēja ar lekciju „Zinātne pret noziedzību”.

VTEB darbinieki regulāri piedalījās asins donoru kustībā.

Svarīgākie VTEB notikumi ir atspoguļoti plašsaziņas līdzekļos un elektroniskajos medijos.

Laikraksta „Neatkarīgā rīta avīze” pielikumā „Mēs” publicēts raksts „CSI Rīga – bruņots un bīstams noziedzniekiem” (21.03.2009.), kurā eksperti sabiedrībai atklāj ekspertu darba ikdienu un problēmas, ar kurām viņi sastopas ekspertīžu gaitā.

## 5. 2010.gadā plānotie pasākumi

Akreditēt reljefo identifikācijas zīmju ekspertīžu jomu atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025 un LATAK prasībām.

Sagatavot dokumentu tehniskās izpētes ekspertīžu, stikla ekspertīžu, naftas produktu un viegli uzliesmojošo vielu ekspertīžu jomas akreditācijai un iesniegt LATAK pieteikumu šo jomu akreditācijai.

Piedalīties ENFSI un citās starptautiskās prasmes pārbaudēs dažādās ekspertīžu jomās (t.sk. šāvienu pēdu analīze ar skenējošo elektronu mikroskopu, krāsu ekspertīžu joma, pirkstu pēdu identifikācija, šķiedru izpēte, naftas produktu izpēte, stikla izpēte, dokumentu izpēte, rokrakstu izpēte, reljefo numura zīmju izpēte, darba rīku pēdu izpēte, apavu pēdu izpēte).

Iesniegt rekomendācijas Tiesu ekspertu padomei eksperta tiesību/kvalifikācijas iegūšanai par 8 ekspertiem.

Turpināt lekciju darbu un praktiskās nodarbības tiesnešiem, prokuroriem un policijas darbiniekiem.

Sagatavot metodiskus norādījumus ekspertīžu noteicējiem „Kvēlspuldžu ekspertīzes iespējas”

Izveidot informāciju par VTEB veicamajām ekspertīzēm un to iespējām CD formātā.

Veikt prakses analīzi dokumentu materiālu ekspertīzēs.

Turpināt pētniecisko darbu:

- sagatavot literatūras apskatu par pirkstu pēdu vizualizēšanu ar metālu uzputināšanas vakuumā metodi;
- sagatavot zinātnisko atskaiti par 2009.gadā veikto pētījumu par šāviena pēdu izplatību policijas iestāžu telpās.

Turpināt darbu ENFSI un ENFSI ekspertu darba grupās, piedalīties 10 darba grupu projektos un gadskārtējās sanāsmēs.

Organizēt ENFSI Matu izpētes tiesu ekspertu speciālās projektu grupas ekspertu sanāksmi.

Pabeigt realizēt Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projektu LV0022 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā”.